

ใจยิ่งล้างยิ่งมี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ต้องการธรรมะในตัว ในตัวเราเอง หาข้างนอกมันก็หาข้างนอก หาเครื่องอยู่อาศัยปัจจัย ๔
ทั้งนั้นแหละ พระพุทธเจ้ายังบอกว่าพระพุทธเจ้าเป็นคนชี้ทางเท่านั้น ผู้ที่ปฏิบัติคือเราเอง ผู้ที่จะ
เข้าถึงธรรมนั้นต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติขวนขวายเอง

ดูอย่างเครื่องคอมพิวเตอร์นะ เครื่องคอมพิวเตอร์เวลามันมีข้อมูล ก็ย้มนก็ออกมาแล้ว
เวลาไวรัสเข้าไปทำลายข้อมูล ทำลายข้อมูลมันก็หมดไปเลยใช่ไหม นี่วัตถุเป็นอย่างนั้นนะ เรา
เห็นว่าการทำลายกิเลสแล้วมันจะไม่มีเลยไหม มันเข้าไปทำลายหมด แต่ความจริงมันเป็นอีกอย่าง
หนึ่ง ความจริง เห็นไหม มันเข้าไปทำลายแล้วมันยังมีเหลืออยู่ไหม นี่มันถึงว่ามันลือกันยากตรงนี้

อย่างคอมพิวเตอร์มันมีโปรแกรมใช่ไหม พอเขาทำไวรัสกัน เขาไปทำลายโปรแกรมนั้น
พอหมดแล้วก็หมดกันไปเลย ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเข้าไปภายในแล้วมันจะหมดเลยหรือ มัน
หมดไปเลยแล้วอะไรเป็นผู้ที่รับรู้อยู่ล่ะ มันทำลายความเคยใจ ทำลายความขัดข้องหมองใจ แต่
กิริยาความรู้รู้ ชั้นนี้มีอยู่ครบเลย คือทำลายแล้วมีไหม ไม่ได้ทำลายแล้วหมด

ถ้าเป็นทางวัตถุ เห็นไหม สิ่งใดทำลายแล้วสิ่งนั้นต้องว่างหมดๆ เราก็จินตนาการว่ามันจะ
หมดไปๆ แต่ถ้าทำลายกิเลส ชั้นมันยังอยู่ มันถึงว่า สอุปาทิเสสนิพพานกับอนุปาทิเสสนิพพาน
สอุปาทิเสสนิพพานคือพระอรหันต์ที่ยังเหลือเศษส่วนอยู่ พระอรหันต์ที่ยังมีชั้นอยู่ อนุปาทิ
เสสนิพพานคือพระอรหันต์ที่ตายไปแล้วไง ชั้นดับไปเลย

พระพุทธเจ้าถึงได้บอกเป็น ๒ อย่าง เห็นไหม พระพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ คือเวลาจะ
นิพพาน “อานนท์ เธอจงบอกนายจุนทะช่างทองนั้น ว่าอย่าปริวิตกไป” เพราะคนจะหาว่าฉัน

อาหารของนายจุนทะแล้วพระพุทธเจ้ามีภัย เหมือนว่าเป็นโรคเป็นภัยใจ ถึงต้องกับมาทุกซ้ายาก ให้บอกสิ่งพระอนันท์ไว้เลย “การถวายอาหารพระพุทธเจ้าที่มีคุณมากมีอยู่ ๒ กาล กาลหนึ่งนางสุชาดาถวายพระพุทธเจ้าถึงสี่กิลีสนิพพาน อีกกาลหนึ่งฉันอาหารของนายจุนทะ ช่างทอง แล้วพระพุทธเจ้าถึงสี่กิลีสนิพพาน” นี่อาหารที่ถวายพระพุทธเจ้ามีอยู่ ๒ กาลที่มีบุญกุศลมาก

กุศลหนึ่งเพราะฉันอาหารของนางสุชาดาแล้วถึงสี่กิลีสนิพพาน หมดสี่กิลีสแต่ชั้นนี้ ยังมีอยู่ ความจำได้ จำพระเจ้าสุทโธทนะได้ จำพระเจ้าพิมพิสารได้ เพราะพระเจ้าพิมพิสารบอกว่า “ถ้าได้ธรรมแล้วขอให้กลับมาสอนด้วย” นี่กลับไปบอกหมด เพราะนี่เป็นข้อมูลเดิมที่ว่าได้สัญญากันไว้ตั้งแต่ตอนที่พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะออกปฏิบัติอยู่ สัญญากันไว้ พระพุทธเจ้าก็ไปปฏิบัติ ไปคืนคว่าอยู่ ๖ ปี แล้วย้อนกลับมาสอนพระเจ้าพิมพิสารจนเป็นพระโสดาบัน แล้วต้องกลับไปโปรดพ่อ เห็นไหม การจำเรื่องพ่อ เรื่องภรรยา เรื่องบุตร เห็นไหม ราวูล นั่นนะสัญญาทั้งหมดเลย นี่ชั้น ๕ ถึงบอกว่าทำลายแล้วยังสะอาดยิ่งดี ยิ่งจำได้ยิ่งเมตตา เมตตาค้ำจุนโลก

ถึงบอกมันถึงต่างกันว่าเราคาดหมายไว้ ว่าสิ่งใดก็แล้วแต่โดนทำลายไปแล้วจะหมดไปๆ มันหมดไปนั่นเป็นวัตถุ แต่ถ้าเป็นนามธรรมมันสะอาดขึ้นมาเรื่อยๆ แต่ความที่เป็นความจำมันรับรู้เพราะมันเป็นชั้น ถึงว่าจิตนี้เสวยอารมณ์เป็นอาหาร จิตนี้เสวยความคิด นี่จิตเสวยใจ จิตขึ้นมารับอารมณ์นี้เสวยอารมณ์ เสวยอารมณ์ก็ออกมาเป็นทุกข์ถ้าเป็นผู้ที่มีกิเลสอยู่

แต่นี้เสวยอารมณ์ อาจารย์ใช้คำว่า “จิตมันกระเพื่อมออกมารับรู้” จิตกระเพื่อมออกมารับรู้ มันออกมารับรู้ชั้น รับรู้หลายๆ นี่เขาเรียกจิตกระเพื่อม มันไม่เสวย มันเป็นธรรมชาติของมัน ที่เป็นกระแสมันกระเพื่อมออกไป เห็นไหม เป็นกระแสที่กระเพื่อมออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ แล้วพอรับรู้แล้วก็ไม่มี ความขัดเคืองใจใจ แต่มีการวินิจฉัยว่าถูกผิดใจ ถ้าถูกผิด เห็นไหม ตรงนี้คนมองไม่เห็นทำให้ใครบาอาจารย์บางองค์ถึงว่าโทษมาก รุนแรงมาก เห็นไหม มันยังเห็น

อย่างเช่น หมอ สังเกตได้ว่าหมอนี้จะเห็นเลยว่า ถ้าคนไข้คนนี้เป็นไข้แล้วไปกินของแสลงนี้ หมอจะขัดใจมากเลย หมอที่ว่าอันนี้เป็นไข้แล้วพยายามต้องให้กินของที่ว่ามันเป็นคุณประโยชน์ ถ้าผิดแล้วหมอจะโทษมากเลย เพราะเขารู้

นี่เหมือนกัน ถ้ารู้จริงนะรู้แล้วนี่ รู้จริงจนเต็มความรู้นั้นนะ รู้แล้วไม่หวั่นไหวนั้นนี่ นี่ แต่รับรู้หมดเลย กับที่ว่าไม่รู้อะไรเลย พอมาประสบแล้วไม่รับรู้อะไรเลย ว่าแบบไม่รู้อะไร

เลยอย่างหนึ่ง ไม่รับรู้กับผู้ที่มิปัญญาใคร่ครวญจนเข้าใจทั้งหมดแล้วรู้ รับรู้ แล้ววางไว้ตามความเป็นจริงไม่ตื่นตื่นกับสิ่งนั้นใจ เพราะอะไร เพราะไม่มีกิเลสให้ตื่นตื่น แต่จะออกมาชี้ถูกชี้ผิด เวลาสอนลูกศิษย์ลูกหา แล้วเวลาชี้ถูกชี้ผิดเหมือนกับกรรมการไป กรรมการเวลาแข่งกัน กรรมการไม่มีผลได้ผลเสียกับในเกมนั้น เกมนี้คือกิเลสกับกรรมเท่านั้นที่จะต่อสู้กัน ลูกศิษย์ลูกหาทำผิดทำถูกกัน โดยที่ไม่เข้าใจ แต่กรรมการมันชี้บอก

พระพุทธเจ้าถึงว่า “นาคิตะ ภิกษุพวกนั้นมาทำอะไรกัน ราวกับชาวประมงเขาหาปลากัน” ตอนนั้นพระนาคิตะอุปฐากพระพุทธเจ้าอยู่ ลูกศิษย์ของพระสารีบุตรจะมากกราบพระพุทธเจ้ามาถึงกลางคืนกำลังเก็บที่นอน จัดที่นอนกันอยู่

“นาคิตะ ไปบอกเขาให้ไปให้หมดนะ ทำอย่างกับชาวประมงเขาหาปลากัน” มันหนวกหูไป กลางคืนพระพุทธเจ้ายังเฝ้าขนาดนั้นเวลาเฝ้า ทีนี้เวลาออกมาเป็นตำรา มันเป็นแง่บวกหมด นี้ไล่ไปจนพรหมมาคไลณะ มาคไลใจพระพุทธเจ้า เข้ามากกราบพระพุทธเจ้าว่าภิกษุบวชใหม่ก็มีในหมู่นั้นนะ พระพุทธเจ้าไล่ไปทั้งหมดมันเสียหาย พระพุทธเจ้าให้ไปเรียกกลับมาใหม่ กลับมาเทศน์ อย่างนี้ก็มี

เวลาชี้ถูกชี้ผิด ในพระไตรปิฎกพระพุทธเจ้าไล่พระออกไปตั้งหลายที พระเข้ามามีปัญหา พระพุทธเจ้าไล่ออกไปๆ ทำโทษไป เพราะสิ่งนั้นยังไม่รู้อยู่แล้วค่อยแก้ไขทีหลังๆ ถ้าไม่มีการทำโทษเลย ครูไม่ชี้แนะไม่บอกกล่าวเลย ผู้ที่ปฏิบัติตามมันเป็นไปได้ยาก ที่ว่าทางที่จะเข้าไปนี้มันเป็นสิ่งที่เราจับต้องไม่ได้เลย นี่นามธรรมมันสำคัญขนาดนั้นนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว เราเป็นคนชี้บอกทาง แล้วคนจะก้าวไปถึงทางนั้นได้หรือไม่ได้ ชี้บอก คนที่บอกชี้อยู่ แต่คนก้าวเดินก้าวไปไม่ถึง คนก้าวเดินไม่สามารถก้าวเดินไปถึงก็ได้ คนบางคนก็ก้าวเดินไปถึงทางนั้นได้ บางคนชี้บอกแล้วไม่เดินเลยก็ไม่ถึงนิพพานเห็นไหม ชี้บอกแล้วมีพระพุทธเจ้าอยู่ ไม่ใช่ชี้บอกแล้วเราจะก้าวถึงนั้นแล้วเราจะสัมผัสกับสิ่งนั้นจริง เราก็ต้องคาดหมายไป ชี้บอกแล้วต้องก้าวเดินตามความเป็นจริงจนถึงจุดนั้น พระสารีบุตรถึงบอกไม่เชื่อพระพุทธเจ้าเลย พระพุทธเจ้าบอกจริงอยู่ต้องไม่เชื่อเลย ถ้าถึงจุดนั้นแล้วมันเห็นเหมือนกัน ความจริงกับความเชื่อต่างกัน ต้องตีความตรงนี้ก่อนนะ

คำว่า “ไม่เชื่อ” หมายถึงว่า ความเชื่อนี้เราไม่เห็น เราศรัทธาเชื่อ เชื่อข่าว แต่เขาเป็นต้นเหตุของเรื่องเอง เป็นตัวต้นของข่าว ต่างกันไหม เราเป็นเหตุอันนั้นเองกับเราไปฟังเรื่องของ

คนอื่นมันต่างกัน ไม่เชื่อเพราะว่าความเชื่อกับความจริงมันคนละอย่างกัน ดีความตรงนี้ ไม่ใช่ไป ดีความว่าเชื่อพระพุทธเจ้าหรือไม่เชื่อพระพุทธเจ้า ดีความว่าความเชื่อกับความจริงไม่เหมือนกัน ถึงบอกถ้าไม่เชื่อนี้ถูก เพราะเห็นจริง ไม่ใช่เชื่อเป็นความจริง ฉะนั้นเมื่อเข้าถึงจุดแล้วธรรมเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้นว่ายิ่งชำระยิ่งมี ยิ่งชำระยิ่งมี มันมีตรงไหน มีตรงที่ว่าความคิดเป็นความคิดเดิม แต่ความคิดนี้เดิมโดนครอบไปด้วยกิเลส โดนครอบไปด้วยความเห็นแก่ตัว ความที่ว่าควรเป็นอย่างนั้น ควรเป็นอย่างนี้ นี่ค้นหาความทะยานอยาก ค้นหาถึงมี ๓ ใจ สิ่งที่มีอยู่ปฏิเสธ สิ่งที่ไม่มียอยากให้มี เห็นใหม่ ผิดหมดเลย แล้วก็ค้นหาเฉยๆ นี่ค้นหา วิภาตค้นหา ค้นหาคุมอยู่เฉยๆ นั้นนะ ก็ค้นหาอยู่ ไอ้ตรงนี้นั้นครอบความคิดที่ว่าไม่ให้ไปคิดได้อิสระเสรีของมัน มันถึงว่ายิ่งชำระ ยิ่งสะอาด ยิ่งกว้างขวาง ยิ่งรู้มากเข้าไปอีก

แม้แต่ไตรภพ สามโลกธาตุนี้ไม่สามารถปิดบังใจที่บริสุทธิ์นั้นได้เลย ใจที่บริสุทธิ์ไปได้หมด นี่ถึงว่าความคิดในทรงขังคือความคิดในขั้น ๕ เห็นใหม่ ในขั้น ๕ คือสังขาร ขั้น ๕ มัน เป็นความคิดที่เราเล่าเรียนมา ความศึกษาเล่าเรียนมามันเป็นเท่านั้นเอง

แต่ถ้าความคิดด้วยญาณ มันไม่ใช่ขั้น ๕ มันไปด้วยความรู้สึกภาษาใจ มันไปได้สาม โลกธาตุเลย มันไปได้หมดแล้วสื่อได้หมดเลย นี่ยิ่งชำระมันยิ่งสะอาดมากแล้วมีมาก รู้มาก รู้แล้วไม่หวั่นไหว บอกว่าผู้รู้ รู้จริงแล้วนิ่งอยู่

พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า “อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอรียเจ้า” พระอรียเจ้ารู้แล้วไม่พูด เพราะมันพูดไม่ได้ คอมพิวเตอร์ไหนโดนไวรัสเข้าไปทำลายหมดแล้ว ข้อมูลมันยังสะอาดหมด นี่มันต่างกันไง มันมีอยู่อย่างนั้น ความนิ่งอยู่อันนั้นอย่างหนึ่ง กับความนิ่งอยู่ของความไม่รู้เลย นิ่งอยู่เฉยๆ วางอยู่เฉยๆ ใจ แต่ไม่รู้อะไรเลย แต่เป็นความว่าง รู้ในความว่างนั้น แต่ไม่รู้ความเป็นจริงที่ว่าการก้าวเดินไปของมัจฉะ การที่จิตมันวิปัสสนาแล้วมันยกขึ้นถึง จะไม่พูดถึงความ เป็นสมุจเฉทปหาน มันต้องยกขึ้นเป็นตทังคปหานไปๆ จนเป็นสมุจเฉทปหาน

พอสมุจเฉทปหานไปเห็นสิ่งที่ขาดออกไปๆ ความสกปรกของใจขาดออกไปคือกิเลส แต่สิ่งที่ซักอยู่ ของสกปรกคิดที่เสื่อผ้า ซักออกไปแล้วสิ่งสกปรกหลุดออกไป แต่เหลือเสื่อผ้าอยู่คงที่ แล้วสะอาดขึ้นๆ กลิ่นหอมขึ้นๆ ใจก็เป็นแบบนั้น แล้วถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ชี้แนะ ไม่มีธรรมของ

พระพุทธเจ้าชี้มาแล้วมันจะไปไหนล่ะ นี่ความเข้าใจของโลกใจ ถึงว่าโลกกับธรรมถึงไม่เหมือนกัน ความเห็นของโลกก็ไม่เหมือนกับความเห็นของธรรม

ความเห็นของโลกก็อยู่แต่ในโลกนี้ เพราะโลกมันมีความเห็นเฉพาะปัจจุบันนี้ไง พยายามพัฒนาขึ้นไป ส่งขึ้นไป แต่ก็เป็นการแปรสภาพไปของสิ่งที่ว่าสิ่งหนึ่งหายไป ไปเกิดสิ่งใหม่ขึ้นมา พัฒนาเป็นสิ่งใหม่ขึ้นมา แต่ของกรรมละ เรื่องของกรรม “ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว” กรรมมันไม่ใช่ว่ามีเฉพาะกรรมตรงนี้ไง สูตรสำเร็จมันถึงไม่มี เห็นใหม่ กรรมนี้ถึงเป็นอจินไตย อจินไตย ๔ กรรมนี้เป็นอจินไตย มันซับซ้อนของเก่าก็มี ของเก่ามา นี่มันมาไม่ได้

จูพีนตกอยู่กับพี่ชาย พี่ชายไม่สามารถรู้กรรมของจูพีนตกได้ ไล่ให้ไปสักเลย พระพุทธเจ้าบอกว่า

“จูพีนตก มาณีๆ เธอบวชเพื่อใคร”

“บวชเพื่อพระพุทธเจ้า”

ให้ลูบผ้าขาว “ผ้าสีขาวหนอๆ” เห็นไหม พอพูดขาวหนอๆ มือลูบไปๆ ผ้าสีขาวอยู่มีเหงื่อไคลมันต้องดำไป พอดำไปนี่เห็นผ้าขาวนั้นมันสกปรก ความสลดว่าผ้าขาวนั้นสกปรกเพราะใคร เพราะมือของเรา เพราะตัวเรา ตัวเรานี้มันสกปรกขนาดนี้หรือ สิ่งที่ว่ายึดมันถือมันว่ามันสะอาด เป็นเรา ของที่เป็นเราต้องประเสริฐที่สุด ทำไมมันสกปรกขนาดนี้ ทั้งผลัวะเลย

ตรงนี้นักยกเข้าไปที่กรรมเก่าใจ เขาไปถามพระพุทธเจ้าว่าทำไมมันตรงอย่างนั้น พระพุทธเจ้าบอก เพราะในอดีตชาติ ชาติหนึ่งเคยเป็นกษัตริย์ตรวจพลสวนสนาม เป็นกษัตริย์อยู่ตรวจพล รถม้ามันวิ่งไปฝุ่นมันกระจายไป มันเลอะหน้า เอาผ้าขาวนี้เช็ดหน้า ความที่ว่าเป็นกษัตริย์เป็นผู้ที่สะอาดมาก เป็นคนที่ชาตินี้สมบูรณ์มาก พอเห็นผ้าขาวนี้ ผ้าเช็ดหน้านี้มันสกปรกด้วยเหงื่อไคล มันสลดสังเวชใจ แต่สลดสังเวชตอนนั้นมันก็เป็นบุญกุศล แค่นี้เห็นความสลดสังเวช เห็นกายภายนอก เห็นกายนี้มันซับซ้อนที่ใจ ความฝังใจอันนั้นอยู่ชาติหนึ่ง นี่บารมีมันเกิดขึ้นตรงนั้น แล้วพระพุทธเจ้าย้อนกลับไป นี่กรรมมันตรงกันใจ

ถึงว่า ถ้าเราเกิดเจอพระพุทธเจ้า เราจะมีโอกาสตรงนี้มาก ตรงที่พระพุทธเจ้าจะรู้ถึงว่าเราสมควรจะประพฤติปฏิบัติแบบใด แต่ขณะปัจจุบันนี้เราเกิดพบพระพุทธเจ้าด้วยนามธรรมในธรรมและวินัยนี้เป็นศาสดาของเรา ธรรมและวินัยนี้เป็นเครื่องชี้ทางให้เราเข้าไปได้อยู่ นี่เวไนย

สัตว์ เวไนยสัตว์คือสัตว์ที่ควรจะบำรุง ควรจะชวนขยายขึ้นไป เราทำได้ อันนี้ทำได้วิชาการยังมีอยู่

เราเกิดมามีวาสนามาก ที่ว่าไม่ให้เชื่อเรื่องทางโลกใจ ทางโลกสิ่งที่เป็นวัตถุนี้เขาต้องอธิบายเป็นวัตถุไปตลอด นี่ถ้าเป็นนามธรรมนี่มัน...อธิบายวัตถุเป็นบุคคลาธิษฐานให้เห็นภาพชัดใจ ความที่ว่าเราต้องยกขึ้นมาเป็นวัตถุเพื่อจะสื่อกับพวกเรานี้ เราต้องยอมรับว่าพวกเราเรื่องนามธรรมเราไม่รู้ พอเราไม่รู้เราจะจินตนาการอย่างไร?

จินตนาการเหมือนสอนเด็ก พระพุทธเจ้าสอนเด็กๆ เลย สอนพวกเรานี้เป็นเด็กๆ สอนให้เห็นเป็นภาพเป็นวัตถุขึ้นมา แต่ภาพนั้นพอเข้าไปแล้ว อ้อ! มันไม่ใช่ อ้อ! เป็นความจริงไปอีกอย่างหนึ่ง อ้อ! เป็นความจริง ถึงบางอ้อไปตลอด แล้วจะปล่อยไปตลอด ปล่อยไปได้ตลอด แล้วผู้นั้นถึงจะเป็นครูเป็นอาจารย์ของเราต่อไป ของพวกเรานะ เป็นผู้ชี้แนะต่อไป

โลกกับธรรม ความเห็นของโลกเป็นอย่างหนึ่ง ความเห็นของธรรมเป็นอย่างหนึ่ง แต่อยู่ด้วยกัน ฉะนั้นความเห็นเวลาเรานักปฏิบัติคุยกันถึงว่าภูมิจิตภูมิธรรม คนเรามีความสูงความต่ำนี้จะเถียงกันตรงนี้ไง พุคเป็นสมมุติ พุคเป็นบัญญัติ หรือพุคเป็นวิมุตติ พุคขึ้นตอนไหนมันแปรสภาพได้หมดใจ มันไม่เหมือนกันหรอก สิ่งเดียวจะพุคในฐานะอะไร

ถ้าเป็นวัตถุ รถนี้เป็นรถ สมมุติถ้าพุคบัญญัตินี้ธาตุ ๔ ดินทั้งหมดเลย สิ่งนี้ที่ต้องแปรสภาพไปหมด น้ำ พวกน้ำ ธาตุ ๔ แล้วถ้าเป็นวิมุตติละ วิมุตตินี้ ของมันอยู่ในโลกนี้นะมันพ้นออกไป สิ่งนี้สมมุติบัญญัติแล้วพ้นออกไป พอพ้นออกไปโลกนี้มันไม่เกาะเกี่ยวใจ แต่มันพ้นว่าสิ่งนี้เครื่องอาศัยในปัจจุบัน ๔ อาศัยใจ เครื่องอาศัยของสิ่งที่อยู่ในภพของมนุษย์นี้ (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)